

Hacıoğlu'nun ayrıca, birlikte editörlüğünü yürüttüğümüz ve 35 yazarın farklı bölümleri kaleme aldığı "Turistik Ürün Çeşitlendirmesi" adlı bir de kitabı bulunur. Editörler kitapta, Türkiye açısından alternatif turizm türlerini ortaya koymayı ve sahip olduğu turistik arz kaynaklarını ayrıntılı bir incelemeye tabi tutmayı amaçlarlar. 2008 yılında basımı gerçekleşen kitap, sektör temsilcileri, yatırımcılar, turizm eğitimi alan öğrenciler ve akademisyenler için eşsiz bir rehber niteliği taşır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

34 yılı akademik hayat olmak üzere yaklaşık 40 yıldır turizm camiasın içinde aktif olarak görev yapan Necdet Hacıoğlu, sekiz yıl Balıkesir Üniversitesi rektörlüğü görevini de yürüterek turizm alanında çalışan ilk rektör olma özelliğine sahip olur. Turizm sektörünün ve özellikle turizm eğitiminin her zaman içinde olan biri olarak Hacıoğlu, Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görevini sürdürür. Yurtiçi ve dışında bilimsel toplantılara katılımını sürdüren, çeşitli panel ve sempozyumlarda başkanlık görevine devam eden ve aynı zamanda Ulusal Turizm Kongresi Danışma Kurulu üyesi olan Hacıoğlu, Lisans derslerinin yanı sıra Lisansüstü derslere de devam eder ve tezler yönetir. Öğrencileri ve özel sektör temsilcileri tarafından takdir edilen, akademik kimliği ve genç akademisyenlere yol gösterici özelliği ile meslektaşları arasında duayen bir isim olmaya devam

eden Necdet Hacıoğlu ile birlikte çalışmaktan ve onun akademik hayatını kaleme almaktan duyduğum mutluluğu belirtmek isterim. Türkiye turizmine ve genç akademisyenlerin gelişmesine daha nice katkılar sağlayacağı ümidiyle, değerli hocamıza sağlıklı ve uzun bir ömür dileyerek saygılarımı sunuyorum.

SEÇİLMİŞ ESERLERİ

- Hacıoğlu, N. (1980). *L'origine d'Aziyade, Revue Pierre Loti, No:1: 21-22.*
- Hacıoğlu, N. (1982). *Loti au Secours des Turcs d'Aujourd'hui, Revue Pierre Loti, No:9: 19-20.*
- Hacıoğlu, N. ve Keller, R.B. (1984). *Residences Secondaires, Tourisme de Week-End, Centre des Hautes Etudes Touristiques, Aix-en-Provence, Fransa.*
- Hacıoğlu, N. (1990). *Le Tourisme International en Turquie, Centre des Hautes Etudes Touristiques, Aix-en-Provence, Fransa.*
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2002). *Boş Zaman ve Rekreatasyon Yönetimi (Örnek Animasyon Uygulamaları).* Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hacıoğlu, N., Avcıkurt, C., İlban, M. ve Sapar, V. (2005). *Leisure Preferences of Resident in Nevşehir, A Historical City in Central Turkey, World Leisure Journal, 47(3): 17-27.*
- Hacıoğlu, N. (2006). *Seyahat Acentacılığı ve Tur Operatörlüğü.* (6. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hacıoğlu, N. (2008). *Turizm Pazarlaması.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Hacıoğlu, N., Kaşlı, M., Şahin, S. ve Tetik, N. (2008). *Türkiye'de Turizm Eğitimi.* Ankara: Detay Yayıncılık.
- Hacıoğlu, N. ve Avcıkurt, C. (2008). *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Prof. Dr. Cevdet Avcıkurt, Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Çayış Kampüsü, Balıkesir. E-posta: avcıkurt@balikesir.edu.tr

Bürokrasiden Akademiye Turizmde Gelişmenin Köşetaşlarının Döşenmesi: Nüzhet Kahraman

Oğuz TÜRKAY

*Sakarya Üniversitesi
İşletme Fakültesi*

GİRİŞ

Türkiye'de turizmin gelişimi, daha fazla oranda ekonomik yönü ön plana çıkarılarak tasarlanmış olup, buna bağlı olarak da önemli bir süre merkezi yönetimler tarafından desteklenir. Daha ilk yıllarından itibaren genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik sahada göstermesi gereken atılım tasarlanırken, sahip olunan kaynaklardan dolayı turizmin güçlü bir gelişim alanı olabileceği düşünülür. Ancak, turizmi harekete geçirecek yerli bir talep bile söz konusu değilken bu alanda nasıl ilerle-

neceği önemli bir sorun olarak ortaya çıkar. Var olan doğal, tarihi, kültürel kaynaklar çok önemli bir avantajdır. Ancak bu kaynakları nitelikli bir ürüne dönüştürüp güçlü bir sunum yapma olanağı henüz yoktur. Özellikle de özel sektörün turizm yönelmesi, cesareti ve ilgisi henüz söz konusu değildir. Bu koşullar altında bir turizm gelişimini tasarlamak zor bir iştir ve birkaç kuşağa yayılarak ancak başarılması mümkündür. Birkaç kuşak diyoruz ama işin sıkıntısını o darlık, zorluk döneminde yaşayanların çekeceği de gün gibi ortadadır.

Bu bakımdan, Türkiye turizminin gelişmesine emek vermiş, daha tünelin ucu görünmüyorken umudunu yitirmeden bu işe zaman ve emek harcamış insanlar bugünkü durumun gerçek mimarı olarak görülmelidir. Prof. Dr. Nüzhet Kahraman da Türkiye’de turizmin gelişimi aşamalarına 1970’li yıllardan bu yana emeğiyle güç vermiş bir isim olarak ilk akla gelen öğretim üyeleri arasında yer alır. Kahraman’ın ulusal turizm sektörünün gelişme periyodu içerisinde farklı sahalarda kritik görevler icra etmiş olması, onun katkısını eşsiz ve önemli kılar. Bürokraside geçen uzun yıllar boyunca turizm projelerinin fonlanması konusunda çalışan bir ekibin içinde görev aldıktan sonra yine turizm eğitimi veren önemli kurumlarda öğrenciler yetiştirir ve turizmin geleceğine etki eder.

Kahraman’ı ilk olarak, başkanlık ettiği jürinin öğrenci seçimi amacıyla bir araya geldiği İstanbul Üniversitesi’ne ait bir binada bir Yüksek Lisans öğrenci adayı olarak tanıdım. Lisans öğrenimimi uzunca bir süre önce bitirmiş ve sektörde çalıştıktan sonra hedefim olan akademik kariyer umuduyla bu sınava gitmiştim. Akademi ile sektörün gerçeklerinin birbirinden kopuk olduğuna dair o günkü görüşüm beni karşıma çıkacak akademisyenler konusunda az da olsa bir çekinme duygusuna itmekteydi. Daha tanışma aşamasından itibaren Kahraman’ın turizmin akademik bir alan olmasının yanında halihazırda işleyen, devinen dinamik yanına ve sektörel sorunlara ne kadar vakıf olduğunu anlamaya başladım. Daha sonraki süreçte Yüksek Lisans tez danışmanım olarak yönlendirmeleri, birlikte kaleme aldığımız “Turizm ve Çevre” kitabının hazırlık sürecindeki özverili rehberliği beni hep motive etmiş ve güçlendirmiştir.

Kahraman’ın sakin kişiliği ve işine odaklı oluşunun, tüm öğrenciler üzerinde derslerine daha bir ciddiyetle eğilme yönünde bir motivasyon ürettiğini düşünürüm. Derslerinde konu ile ilgili anlatımını örnek ile süslemekten hoşlanır, ortaya soru atarak öğrencilerin düşünmelerine ve yorum geliştirmelerine olanak sunar. Ödevleri ve tezleri eksiksiz bir şekilde okuyup değerlendirerek geribildirimde bulunur. Bunu hocanın danışmanlığında tez yapan öğrenciler mutlaka yaşamıştır. Cümle cümle yazılanlar kontrolden geçer, mantığı sorgulanır, yeri değiştirilir, doğrusu belirtilir ve ilave açıklamalar kenarlara yazılır. Kahraman’ın bu titizliği hem turizm sektörünün hassas dengeler üzerinde

gelişmesi hem de bu dengeleri belirleyecek gelecek kuşaklara verdiği önem ile ilgilidir. Bunun yanında küçük yaşlardan itibaren turizm ile içli dışlı oluşu ve sonrasında görev aldığı bürokrasiden getirdiği ve yıllar içinde şekillenen hassasiyeti olarak ortaya çıkıyor olmalıdır.

ÖZGEÇMİŞİ

Nüzhet Kahraman, 18 Ocak 1948 yılında Tekirdağ İli’ne bağlı Çorlu İlçesi’nde dünyaya gelir. Çorlu, coğrafi olarak Türkiye’yi Batı’ya bağlayan bir yerdedir. Bir geçiş noktası özelliğine sahiptir. Aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti’nin içinde bulunduğu zor şartların üstesinden gelinmesi adına çaba gösterecek dinamik ve kararlı bir nüfusa sahiptir. Zira yeni teknikleri, yeni gelişmeleri yurda taşıyan Balkanlardaki Türklerin geri çekilme yolu üzerinde olduğu için güçlü bir değişim sinerjisine sahip bir bölgedir. Kahraman, bu coğrafyada büyür. Coğrafyanın etkileşimli doğası onu daha o yıllarda turizm faaliyetiyle yüzleştirir. O yıllarda arabalarıyla Türkiye’yi gezmek üzere seyahate çıkan başta Fransızlar olmak üzere değişik ülkelerden turistler İstanbul yolu üzerinde bulunan Çorlu’ya uğramaktadır. Özellikle yemek için verilen mollar, Kahraman’ın onlarla tanışması için iyi bir fırsat olur. Hoca, yakaladığı turistleri yemeğe götürür, onlarla uzun uzun sohbet etmeye çalışarak Fransızca dilini ilerletir. Bu ziyaretçilerin büyük çoğunluğu varlıklı insanlar olup, o yıllarda güçlü bir eğilim halinde olan ve çoğunlukla İstanbul başta olmak üzere kültür merkezlerini ziyarete odaklanan kültür turizmi yapmaktadır. Turizm ile bu ilk tanışma ise Kahraman’ın daha sonraki yıllarda yaşamıyla ilgili verdiği kararlarda bir yön verici ve bir çekici unsuru olarak etki eder.

Kahraman, yüksek öğrenimini ekonomi alanında yapmak ister. Bu niyetle İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’ne kayıt olur. Üniversite öğreniminin ardından 1973-1992 döneminde Turizm Bakanlığı ve Turizm Bankası’nda Proje Değerlendirme Uzmanı ve Yöneticisi olarak görev yapar. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı’nda çalışırken 1974 yılında Fransa’da, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü’nün (OECD) bursunu kazanarak Otel İşletmeciliği ve Turizm Projelerinin Finansmanı alanında araştırmalarda bulunur. 1978 yılında Fransız Hükümeti’nin davetlisi olarak önemli turizm gelişim proje merkezlerindeki uygulamaları ince-

ler. Londra'da faaliyet gösteren Harworth & Harworth International isimli uluslararası danışmanlık kuruluşunda 1984 ve 1985 yıllarında turizm projelerinde yapılabirlik konusunda çalışmalar yapar. 1980 yılında Ekonomi Doktoru, 1989 yılında Turizm İşletmeciliği Doçenti, 1995 yılında Turizm İşletmeciliği Profesörlük unvanını alır. 1980 yılından itibaren Hacettepe, Gazi, İstanbul, Kadir Has, Haliç ve İstanbul Ticaret gibi üniversitelerin Lisans ve Lisansüstü programlarında dersler verir. Halen İstanbul Ticaret Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü Başkanlığı görevini ve Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı (TUGEV) Yönetim Kurulu Üyeliği görevini sürdüren Kahraman'ın çeşitli makaleleri, yurtiçi ve dışı konferanslarda sunulmuş bilimsel bildirilerinin yanı sıra yayımlanmış dört kitabı bulunmaktadır.

2001-2003 yılları arasında Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği (TUYED) Başkanlığı'nı yürütür. Kahraman, kendisi gibi bürokrasiden gelen bir akademisyen olan Gülsen Kahraman ile evlidir.

İKİ ALANDA BİRDEN KARIYER GELİŞİMİ

Kahraman'ın lise yıllarında kendisine hedef olarak seçtiği ekonomi öğrenimi, onu İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ne taşır. O yıllarda dünyadaki gelişme ve kalkınmanın birinci ayağının ekonomi olduğunu görmekte ve bu nedenle ekonomi biliminin ülkeye hizmet adına en önemli kulvar olduğunu düşünmektedir. O zamanki genç kuşağın ülke sorunlarına çok daha duyarlı olduğunu, öğrencilerin Türkiye'nin gelişimi konusunda belki daha fazla siyasi ama mutlaka güçlü bir farkındalığı, azmi ve çabası bulunduğunu vurgulamak gerekir. Kahraman da bu dönemde bir ekonomi öğrencisi olarak ülkenin gelişimi adına analizler, çaba ve kendine bu yolda bir gelecek kurgulama peşine düşer. Buna bağlı olarak da Fakülte'nin son sınıfındayken öğrenimini daha ileriye taşıma amacı baskın bir hal alır. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde Doktora programı olduğunu öğrenir ve Lisans öğreniminin son yılında bilim ile yabancı dil sınavlarına girerek Doktora öğrenimine başlar (1972). Diğer yandan da aynı yıl, Lisans mezuniyeti ile birlikte Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nda göreve başlar. *"Bakanlığı 1963 yılında kurulan ve turizm değerleri de yüksek bir ülke olarak Türkiye'de turizmde gelişmeye açık bir alan gördüm. Bu nedenle, yapıcı çalışmalar ile bu gelişimin içinde yer almayı istedim"* diyerek turizm alanın-

da çalışmayı seçtiğini ifade eden Kahraman için bu dönem kariyerinde iki ayrı yolda birden yürüdüğü ve bir yandan kamu hizmeti bir yandan akademik gelişimin devam ettiği yılları kapsar.

Kahraman, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nda turizm kredileri ilkelerinin tespit edilmesi üzerine çalışan ekibin içindedir. Bu görevi, onu turizm gelişimini olumlu ve olumsuz bütün yönleriyle birlikte değerlendirme, izleme ve analiz etme konusunda oldukça geliştirecektir. Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'ndaki görevi kapsamında Fransa'da Club Med'de işletmecilik ve Credit Hotelier'de turizm projesi finansmanı çalışmalarını izler. Yurda döndükten sonra Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın temel ilkelerini belirlediği, arazi tahsis işlemlerini yürüttüğü turizm teşviklerinin Turizm Bankası tarafından işletmelere sağlanması ve bunun için yürütülen fizibilite çalışmalarında görev alır. Zira teşvik sisteminin uygulamaya koyulduğu ilk on yıl boyunca Turizm ve Tanıtma Bakanlığı ilkeleri belirlemede ve Turizm Bankası da fizibilite sonrasında kredileri vermektedir. Bakanlık bünyesinde göreve başlaması Türkiye'de Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nın henüz çok yeni olduğu bir dönemdir. 1963 yılında Bakanlığı'nı kurarak Devlet turizm potansiyelini değere dönüştürmek üzere henüz daha ilk adımları atmakta veya atmaya hazırlanmaktadır. Bunun için de devletin yatırımcı olarak sektörde yer alması ve en alt basamaktan itibaren tam bir teşvik programı uygulanması öngörülmektedir.

Bu kapsamda da en önemli uygulamalardan biri turizm projelerine kredi vermektir. Ancak projelerin desteklenmesinde temel ilkeler ve desteklenecek turizm projelerinin içeriğinin ne olacağı önemli bir sorun olarak ortada durmaktadır. İşte henüz yeni geliştirilecek bu alanda teşvik uygulamalarının can damarını oluşturan kredi politika ve ilkelerinin belirlenmesi ve bu ilkeler doğrultusunda kredilerin verimli kullanımının kontrolü kritik önem taşımaktadır. Bu kapsamda, kurulduğundan itibaren ilk yıllarda Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, kredilendirme ilkelerini belirlemek üzere çalışmalar yürütür. Sonrasında ise Turizm Bankası fizibilite raporlarına bağlı olarak kredi kullanılır. 1980 yılına kadar devletin "öncü ve örnek" olarak geliştirmeye çalıştığı turizm, 1980 yılından sonra bir yandan devam eden özelleştirme çalışmaları, diğer yandan da devletin özel girişimi fonlama amacıyla kredi sistemi uygulamasıyla belli ivme kazanır.

Bu kredi ile teşvik sistemi 1992 yılına kadar sürer. Aynı dönemde Turizm Bankası 22 adet turizm işletmesinin de sahibidir. Dolayısıyla Banka kapsamındaki hizmeti Kahraman'ı doğrudan turizm gelişimi senaryosunun ve turizm sektörünün gelişim pratiğinin içine çeker. Kahraman, bu süreçte hem Bakanlık tarafında yer alıp ilkelerin belirlenmesi çalışmaları hem de Banka tarafında yer alarak kredilerin fizibilite çalışmalarının içinde yer alır.

Kahraman, kamu sektörü adına yurtdışı görevinin ardından yurda dönüşünde kısa dönem askerliğini tamamlar. Bir yandan da yarım kalan Doktora eğitimine devam etmektedir. İki yıl doktora çalışmalarını sürdürdükten sonra 1980 yılında Doktora derecesini tamamlar. Bir yandan bürokrasi-deki görevi devam etmektedir, diğer yandan da Gazi Üniversitesi'nde Turizm İşletmeciliği Yüksek Lisans ve Doktora programlarında 15 yıl ders saatli Öğretim Görevlisi olarak görev alır. Bu durum, 1993 yılına değin devam eder ve bu yıldan itibaren Hacettepe Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde görev alır. Sonrasında ise uzun süre görev yapacağı İstanbul Üniversitesi'ne geçer.

Kahraman, akademik yaşama ani bir geçiş yapmaz. Bu geçiş, aşamalı olur ve bu nedenle aslında daha bürokratik yaşamında bile akademide tanınan biri olmanın verdiği bir kolaylıkla bu değişim bir sıkıntı doğurmaz. O yıllar akademide de turizmin yavaş yavaş kabul görmeye başladığı bir dönemdir. İstekli öğrenciler bulmak, onları bu alanda çalışmaya teşvik etmek, yol göstermek ve yön vermek ama bunu sabırla ve ilgiyle yapmak o dönem akademisyenleri için bir zorunluluktur. Bunu yaparken de turizm sektörünün gelişme dinamiklerini anlamak, gelişmeleri izlemek ve teorik planda bu gelişmenin önemli noktalarına, sorunlarına vb. ışık tutmak gerekmektedir. Kahraman, bu duyarlılığı fazlasıyla sergiler. Bir yandan turizm gelişiminin kritik alanları olarak yatırım ve pazarlama konularında bilgi üretirken diğer yandan da çevre sorunları gibi bu gelişmenin yumuşak karnı denebilecek alanlarda düşünmesi, üretmesi ve öğretmesi bunu ortaya koymaktadır.

Kahraman, Türkiye'de turizm gelişimine hizmet ettiği bürokrasi kanadı içinde değerli insanlar ile çalıştığını vurgular. 1972-1974 yılları arasında Teşvik Uygulama Dairesi'nde görev yapıyorken birlikte çalıştığı Turizm Bakanlığı'nda Genel Müdür ola-

rak görev yapan Cengiz Altuğ, Turizm Bankası'nda Genel Müdür İlhan Evliyaoglu ve Genel Müdür Yardımcısı Haşim Gönenç, Nüzhet Kahraman'ın "çalışkan ve uzmanların önünü açan yöneticilerdi" diye tarif ettiği çalışma arkadaşlarıdır. Turizm Bankası'nın verdiği teşvik ve krediler bu dönemde %100 oranında ilgili ekibin fizibilite raporlarına bağlı olarak verilir. Bu durum o yıllarda fizibilite ve kredilendirmede çalışan ekiplerin kritik rolünü ortaya koyar.

Kahraman'ın akademik yaşamında da etkilendiği isimler mevcuttur. Bu isimler, Lisansüstü derslerinden tanıdığı ve bazıları daha sonra görev aldığı okullarda da birlikte çalışacağı kişilere aittir. İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. İsmet Doğan Kargül, Prof. Dr. Sencer Divitçioğlu ve Prof. Dr. Gülten Kazgan ile Hacettepe Üniversitesi'nden Prof. Dr. Halil Can ve Prof. Dr. Doğan Tuncer, bu isimler arasındadır. Bu öğretim üyelerinden bazıları farklı bir uzmanlık alanından olmalarına karşın turizm alanına ilgi duymaktadır. Bu nedenle, turizmin bir akademik çalışma alanı olarak gelişmesi adına bu alana yönelen gençleri desteklemekte, Kahraman gibi o yılların ilgili gençlerini akademik ortama çekmeye çalışmaktadırlar. Nüzhet Kahraman'ı da daha Turizm Bankası'nda çalışırken, sık sık panellere vb. konuşmacı olarak davet ederek görüş alışverişinde bulunurlar.

Kahraman, turizmin Türkiye'de bir akademik çalışma olarak kabul edilmesinde emeği geçen ilk kuşağın içinde sayılabilir. "Bu kuşağın kendi içinde farklı ekoller ortaya çıkmış mıdır?" sorusuna bağlı olarak kendi fikri sorgulandığında, onun turizm camiasını bir bütün olarak gördüğüne ve kendi kuşağını bütünüyle sahiplendiğine tanık olunmaktadır. Prof. Dr. Hasan Olalı ve Prof. Dr. Meral Kozay gibi isimler, akademiye geçtikten sonra sürekli bir arada olduğu öğretim üyeleri arasına yer alır. Hasan Olalı, Doçentlik jürisinde bulunur. Turizmin akademik gelişiminde Hasan Olalı ve onun yakın çevresi ile Dokuz Eylül Üniversitesi, bir ekol olarak görülmektedir. Ancak o yıllarda bir çalışma alanı olarak turizmi ele alan akademisyen sayısı çok azdır ve olanlar da birbirleri ile bir şekilde bağlantı içindedir. Bu bakımdan Kahraman da kendisini eğer bu şekilde söylenebilirse "Olalı Ekibi"nin içinde görmektedir.

AKADEMİK ÇALIŞMALARI

Kahraman, doktora tezini Prof. Dr. Abdullah Türkoğlu'nun danışmanlığında ve Prof. Dr. Tunca Toskay'ın da desteği ile "Türkiye'de Turizm Yatırım Projelerinde Değerlendirme Sorunları" üzerine yapar. "Turizmde Yatırım Finansmanı", Profesörlük unvanına başvuru için hazırlanan takdim kitabının ismidir. Bu kitabını "Turizmde Yatırım Projeleri", "Turizm Yatırım Projeleri Analizi" ve "Turizm ve Çevre" isimli kitapları takip eder.

Kahraman'ın eserleri incelendiğinde, üç kısma ayrıldığı görülür. Birinci kısım içerisinde Türkiye'de turizm gelişimi adına birincil gereklilik olarak görülen özel girişimlerin gereksinim duyduğu yatırım sürecini analiz eden ve tanıtan eserler yer alır. Bunlar arasında "Turizm Yatırım Projeleri Analizi", Türkçe eserler arasında dalında öncü bir eser olmasının yanında, halen daha bu alanda kaleme alınmış çok az sayıda eserden biridir. İkinci grup içinde Türkiye'de turizmi geliştirmek adına biraz da pazarın belli spesifik özelliklerini ele alan ve pazarlama bakışını yansıtan eserler yer alır. Bunlar kültür turizminin geliştirilmesi, kış turizmi, turizm ve ülke imajı gibi konulara odaklanan çalışmalardır. Üçüncü grup içinde ise turizm gelişimini ilkesel olarak bir standarda, mantıksal bir çerçeveye ve etik bir anlayışa bağlayan sürdürülebilir turizm anlayışını temeline alan çalışmalar yer alır. Bürokrasiden başlayarak turizm gelişiminin en kritik yıllarına paralel bir kariyer yaşamı, bu gelişimin ekonomik olduğu kadar toplumsal ve ekolojik yönlerini de Kahraman'ın ilgi alanına alır ve onun eserleri içerisinde "sürdürülebilir turizm" konusunu görünür kılar. Bu anlamda da Kahraman, hem eserleri hem de yönettiği tez çalışmaları ile turizm gelişiminin temel ilkeleri konusunda bir anlayışın oluşmasına ve yayılmasına önemli katkı sağlar.

Kahraman'ın turizme akademik katkıları içerisinde yetiştirdiği öğrencilerini de söz konusu etmek gerekir. Bu öğrencilerden bir kısmı halen turizm alanında akademisyen olarak görev yapmaktadır. Mehmet Yeşiltaş, Muharrem Tuna, Dilek Sevin, Ali Yaylı, İrfan Yazıcıoğlu, Akın Aksu, Şerif Baldıran, Selma Meydan, Uysal Yenipınar, Onur Gülbahar, Gökhan Emir, Ayşegül Şan ve bu satırların yazarı gibi akademisyenler Prof.Dr. Kahraman'ın tez danışmanlığını yürüttüğü öğrencileridir.

Kahraman, halen Turizmde Ürün Çeşitlendirme, Turizm Yatırım projeleri Analizi, Turizm ve Çevre, Destinasyon Yönetimi, Turizm Etiği, Animasyon ve Rekreasyon Yönetimi ve Turizm Mevzuatı gibi dersler vermektedir.

AKADEMİ DIŞI BAĞLANTI VE KATKISI

Kahraman'ın bürokrasi içinde yer almasından akademik yaşamına dek tüm aşamalarda turizm sektörü ile yakın iletişimde olduğu da görülür. Turizm birlikleri, mesleki sivil örgütlenmeler vb. ile yakın iletişim halindedir. Tanıdığı, tanıştığı kişiler, kurumlar ve işletmelere bilgi ve deneyimini aktarır, öğrencilerini onlara yönlendirerek öğrencilerinin de istifadesini arttırır. Bu bağlantıları, hem deneyimini pratiğe dökme açısından hem de sektörel kurumlara katkı açısından önemlidir. Örneğin, 2001-2003 yılları arasında Turizm Yazarları ve Gazetecileri Derneği'nin (TUYED) başkanlığını yürütür. Bu görevi o yıllarda TUYED'in yönetimiyle ilgili karşılaşılan bir anlaşmazlıkta birleştirici rolüne istinaden kabul ettiğini kendisi belirtmektedir. Ayrıca, SKAL-Turizm Profesyonelleri İstanbul Kulübü ve Türkiye Ekonomik, Siyasal Araştırmalar Vakfı üyeliği ve Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı (TUGEV) Yönetim Kurulu Üyeliği gibi görevleri de bulunmaktadır. Ayrıca, sektörel uygulamaların masaya yatırıldığı birçok bilimsel etkinlikte konuşmacı olarak yer almış ve halen de almaktadır.

ÇALIŞMA ARKADAŞLARI GÖZÜYLE

Kahraman'ı anlatmak için çalışma arkadaşlarının tanıklığına da başvurulmuştur. Kahraman ile tanışıklığı oldukça geçmişe dayanan ve Türkiye turizmi adına belki yıllarca omuz omuza mücadele vermiş Turizm Bakanlığı eski Müsteşarı ve İstanbul Ticaret Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi'nden Dr. Özen Dalli şu ifadeler ile anmaktadır:

Nüzhet Kahraman ile tanışıklığımız 1970'li yıllara uzanır. Ankara'da birlikte bürokrasi merdivenlerinin ilk basamaklarından başlayarak turizm sektörünün dinamiklerine ve beklentilerine uygun bir şekilde çeşitli kurumlarda öncülük görevini yerine getirdik. Prof. Kahraman'ın meslek yaşamında iki önemli kişiliği dikkat çekmektedir. Kendisi, her şeyden önce kıdemli ve deneyimli bir turizm uzmanıdır. Kahraman'ın turizm yatırımlarının ivme kazandığı 1980'li yıllardan başlayarak turizmin teşviki, mevzuatı, yatırımların finansmanı, proje değerlendirme konularında bilge bir kişiliği vardır. İkinci özelliği ise akademik ve eğitimci yönüdür. Böylece tüm birikimini akademik bir disiplin çerçevesinde öğrencileri ve meslektaşları ile paylaşmıştır. Kah-

raman, mesleki bilgi ve becerileri ayrıca sosyal davranışları dolayısıyla yurtiçi ve dışı platformlarda konferans, çalıştay ve buna benzer etkinliklerde başarılı görevleri yürütmüştür.

Kahraman'ın deneyimli, kıdemli hocalığı onun gençler ile iletişimine hiçbir olumsuz etki doğurmaz. Tam tersine gençler ile bilimsel konuları konuşmayı, onlara yol göstermeyi sever ve bunu devam ettirmeye dikkat eder. Bu bakımdan genç kuşak turizm akademisyenleri arasında yer alan İstanbul Ticaret Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Mustafa Cevdet Altunel'in de Kahraman ile ilgili görüşleri paylaşılmaktadır:

Nüzhet Kahraman'ın çalışma ve iş yapma şekli tek bir atasözü ile özetlenecek olsa, en uygunu "bugünün işini yarına bırakma" olurdu. Gerçekten de Nüzhet Kahraman, Fransız Lisesi'nde geçirmiş olduğu yılların da etkisiyle, başladığı ve bitirmesi gerektiği işi mutlaka zamanında ve düzgün bir şekilde tamamlamaya özen gösterir. Böylece işlerin ertelenmesi ve birikmesine fırsat veremeyerek gelecek günlerde yaşanması olası yoğunlukların önüne geçmiş olur. Başarılı bir kariyerin önemli taşlarından biri olduğunu düşündüğüm bu özelliği, hem Nüzhet Kahraman'ı anlatması hem de benim gibi genç akademisyenlere yol göstermesi açısından önem teşkil etmektedir. İşin tamamlanmasından sonra ikram edilen lokum eşliğinde içilen kahve ve sohbetin keyfi ise geriye, bu birkaç satırda anlatılamayacak kadar hoş duyguların yaşanmasına vesile olan güzel anılar bırakmaktadır.

Kahraman'ın iki farklı alana has iş koşullarında edindiği deneyimi onu sorun çözme, ilerleme, iş yapma konusunda daha duyarlı yapar. İş konusundaki titizliği ve yakın çevresiyle iletişimindeki teşvik edici, yapıcı tarzı çalışma arkadaşlarının da deneyimlediği bir özelliğidir. Samimi, nazik, anlayışlı yaklaşımıyla yakın çevresini hep olumlu etkiler. Bu durum kendisi hakkında gerek yakından gerek uzaktan belli bir tanışıklığı olan kişilerin söylemlerine de yansır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kahraman'ın hem bürokraside hem akademi- de görev aldığı yıllar turizm camiası için kritik ve turizm ile ilgili alanlarda çalışanlar için zor yıllardır. Turizm Bakanlığı ve Turizm Bankası'nda yürüttüğü görevleri kendisinin turizmin geleceğine dönük kararları alırken o günün zorluklarına karşın bir sektörün geleceğine duyulan güvenle görev yapmasını gerektirmiş olmalıdır. Akademi- de yine kıt olanak ve bilgiye ulaşma yolunda elde olan kısıtlı kaynaklar ile yayın yapma ve öğrenci yetiştirme durumuyla karşı karşıya kalınmıştır. Kahraman, her iki alanda da başarılı yılları geri-

de bırakır ve onun gibi değerli insanların katkılarıyla turizm sektörü bugünkü ulaştığı noktaya gelir. Kahraman, geçmişinde turizm gelişimi adına bürokraside ve akademi- de üstlendiği görevleri başarıyla yerine getirmenin mutluluğunu veziz şekilde ifade etmektedir: "Bürokratik yaşamımda turizmin gelişmesi için teşvik tedbirleri ve kredi ilkelere hazırlanmasında, ülke kaynaklarının kredi olarak rasyonel dağılımında etkin rol oynadığımdan kendimi ülkeme karşı sorumluluğumu yerine getirmiş görmekteyim. Akademi- de öğrencilerime yol gösterici, geliştirici, sektöre hazırlayıcı misyonumu iyi bir şekilde yaptığıma inanıyorum. Alandaki mevzuatın geliştirilmesi, üniversitede gençleri sektöre hazırlamak gibi önemli konularda payım olduğunu düşündüğüm için kendimi mutlu sayıyorum". Kahraman, bu sözlerinin bir yansıması olarak, öğretim üyeliğine aktif olarak devam etmekte, öğrenciler yetiştirmekte, bilimsel toplantılara katılmakta, eserler vermeye devam etmekte ve kendisi için belirlediği yolda yürümektedir. Kişiliği, çalışmaları ve hizmetleri ile geçmişte olduğu gibi gelecekte de birçok kişiye örnek olacak, yol gösterecektir. Bir öğrencisi olarak bu yürüyüşünde kendisine uzun soluk ve uğurlar diliyor, emekleri için teşekkür ediyorum.

SEÇİLMİŞ ESERLERİ

- Kahraman, N. (1986). *Turizmde Yatırım Projeleri*. İstanbul: Çağlayan Kitabevi.
- Kahraman, N. (1995). *Turizmde Yatırım Finansmanı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları No.21.
- Kahraman, N. ve Türkay O. (2003). *Turizm ve Çevre*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kahraman, N. (2010). *Turizm Yatırım Projeleri Analizi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kahraman, N. (2007). Turizm ve Çevre. İçinde M. Bulu ve İ.H. Özasan (Editörler) *Sürdürülebilir Rekabet Avantajı Elde Etmede Turizm Sektörü, Sektörel Stratejiler ve Uygulamalar* (ss.3-28). İstanbul: Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu Yayını.
- Kahraman, N. ve Saldamlı A. (2009). Turizmin Ülke İmajına Etkisi. İçinde N. Kozak (Editör) *Prof. Dr. Fermani Maviş Anı Kitabı* (ss. 99-113). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Kahraman, N. (1993). Dünya Turizmi ve Türkiye. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2): 32-33.
- Kahraman, N. (1994). Sürdürülebilir Kalkınma ve Turizm, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12: 27-31.
- Kahraman, N. (1996). Toplam Kalite Yönetiminin Turizm Sektöründe Önemi, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(2): 184-197.
- Kahraman, N. (1996). Kış Turizminin Geliştirilmesinde Planlama İlkeleri, *Tourism and Hotel Trends*, 1: 7-9.

- Kahraman, N. ve Altunel M.C. (2012). Kültür Turisti Tipolojilerinin Belirlenmesi: İstanbul Örneği, *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(1): 7-18.
- Kahraman, N. (1994). Sürdürülebilir Kalkınma ve Turizm. 1. *Turizm Sempozyumu*, 17-18 Kasım, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İzmir.
- Kahraman, N. (1997). Otel İşletmeciliğinde Çevresel Yönetim Politika ve Planları, *Akdeniz Ülkeleri Akademisi Vakfı Sürdürülebilir Kalkınma ve Uygulama Alanları Sempozyumu*, 21-22 Mart, Bodrum.
- Kahraman, N. (1997). Turizm Gelişiminde Çevresel Plan ve Politika, *OLEYİS Vakfı 50. Yıl Sempozyumu*, Ağustos.
- Kahraman, N. (1997). Sürdürülebilir Turizmin Gelişmesi, *Türkiye Çevre Vakfı Sürdürülebilir Kalkınmanın Uygulanması Tartışma Toplantısı*, 11-12 Aralık, Ankara.
- Kahraman, N. (1998). Eğridir Yöresinde Turizm Yatırım Olanakları. I. *Ulusal Turizm Sempozyumu*, Süleyman Demirel Üniversitesi Eğridir MYO Turizm ve Otelcilik Programı, 17-19 Eylül, Eğridir.
- Kahraman, N. (1998). Var Olan Turizm Pazarlarının Geliştirilmesi ve Alternatif Pazar Aranması, I. *Turizm Şurası Kitabı, Turizm Bakanlığı*, 20-22 Ekim, Ankara.
- Kahraman, N. (1998). Türkiye'nin Turizm Arz ve Talebindeki Gelişmeler, 21. *Yüzyılda Sürdürülebilir Turizm Politikaları, Yeni Eğilimler ve Yapısal Değişimler Uluslararası Sempozyumu*, Yıldız Teknik Üniversitesi, 16-17 Aralık, İstanbul.
- Kahraman, N. (2000). Türkiye'nin Yerli ve Yabancı Turist Talebindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi, 1. *Ulusal Türkiye Turizmi Sempozyumu*, 2-3 Kasım, İzmir.
- Kahraman, N. (2004). Dünya Turizminde Yeni Eğilimler ve Türkiye Açısından Değerlendirilmesi. Yeni Binyılda Turizm Politikaları, *Yeni Eğilimler ve Yapısal Değişimler Uluslararası Sempozyumu*, Yıldız Teknik Üniversitesi, 3-4 Kasım, İstanbul.
- Doç.Dr. Oğuz Türkay, *Sakarya Üniversitesi, İşletme Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Esentepe Yerleşkesi, 54187, Sakarya. E-posta: turkay@sakarya.edu.tr*

Turizmde Sıradışı Bir Karakter: Öcal Usta

Zeynep ASLAN

*evşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
Turizm Fakültesi*

GİRİŞ

Öcal Usta, Türkiye'de turizm alanının gelişmesinde emek sarf etmiş, çok sayıda akademisyen yetiştirmiş ve yetiştirmekte olan, kendisine özgü çalışma tarzı ve çalışma disiplini ile dikkat çeken önemli bir akademisyendir. Turizm alanına yaptığı katkıyı yabancı yayınlar ile destekleyen, Turizm Bakanlığı'nda edindiği çalışma deneyimini akademik yaşantısına yansıtan ve böylece teoriyi pratik ile birleştirebilme yeteneği ile farklılığı olan önemli bir bilim insanıdır. Özellikle Türkiye'nin turizm yatırımlarının değerlendirilmesi konusuna ekonomik, finansal ve teknik yaklaşımlar getirmeyi başarır ve öngörülerinde önemli derecede başarı elde eder. Ayrıca olaylara bakış açısı, sentezleme ve hipotezler geliştirebilme gücü ile yetiştirdiği akademisyenlere geniş bir bakış açısı kazandırabilme-yi sağlar.

Kuramsal yeterliliği, araştırmacı kişiliği, bilimsel yetkinliği, konuları ve olayları yorumlayabilme, sağlıklı bağlantılar kurabilme yeteneği, en göze çarpan nitelikleridir. Herhangi bir konuda çalışma yapmadan önceki planlama aşamasındaki yeteneği olağanüstü düzeydedir. Aynı zamanda diğer insanların bakış açılarıyla bakabilme yeteneğine sahiptir. Bu özellik empati yeteneğinin çok üst düzeyde olduğunu göstermektedir. Akade-

mik heyecanı anlayabilme de Usta'nın en göze çarpan özelliklerindedir. Lisansüstü teziyle ilgili yol almış bir öğrencinin heyecanını olumlu yorumlayan, onu en iyi anlayan ve aynı heyecanı paylaşabilen nadir öğretim elemanlarından. Bunun yanı sıra Öcal Usta, öğrencileriyle iletişimde de çok başarılı bir profil çizer. Öğrenciler, gerek ders konusunda gerekse sorunlarıyla ilgili konularda Öcal Usta ile rahatlıkla iletişime geçebilir, sorunlarına çok hızlı çözümler elde edebilir. Bu yaklaşımı nedeniyle öğrenciler tarafından da ayrıca sevilen bir kişilik sergiler. İletişim becerisinin bu denli güçlü olması, bilimsel yönü yanında çeşitli hobilerinin de bulunmasından kaynaklanır.

Gerek Lisans gerekse Lisansüstü derslerinde asistanlarına da örnek bir öğretim elemanıdır. Öğrenciler ile kurduğu iletişim, sınavlarda ele aldığı konular, değerlendirme kriterleri, ders anlatım tarzı, derse öğrenciyi de katarak diyalog ortamını yakalayabilmesi Öcal Usta'nın en göze çarpan özellikleri arasındadır. Örneğin; sınavlarında öğrencilerin gelecek dönemlerde gireceği mesleki sınavlarda karşılaşabileceği konulara ağırlık vermesi çok olumlu geribildirimler almasını sağlar. Öcal Usta'nın yanında yetişen bir asistan, farkında olmadan topluluk karşısında konuşabilme, olaylara farklı bakabilme, doğru zamanda doğru soruyu